Ч. 246 (14.143). Львів, неділя 15. вересня 1935. Pubatowa opłata opłacona ryczałtem Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 504·060. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло“. Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Четвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Виключили 17 послів з парляменту.

МЕКСИК, 14. 9. ПАТ. У вислідї стріляннини в залаті послів виключили 17 послів. Урядово стверджують, що в часі стріляннини згинули дві особи, а дві легко ранені. Послів виключили за те, що вони викликали інциденти, застосовуючи обструкцію, щоб рятувати свої маліючі впливи. Виключені з парляменту посли належали до групи, що як твердить комунікат, перешкоджала нормальному ходові нарад.

Вдоволення з промови прем. Ляваля.

ЛЬОНДОН, 14. 9. ПАТ. Політичні британські кола привязують велику вагу до промови Ляваля, виголошеної на зборах Ліґи Націй, бо вона вказує, що Франція наміряє в цілости виконати свої зобовязання. Висловлюють вдоволення, що французька політика є згідна з політикою В. Британії.

РИМ, 14. 9. ПАТ. В Римі прийняли промову Ляваля прихильно й зі зрозумінням. Вважають зовсім зрозумілим те, що премієр краю, якого політика спирається на Ліґу Націй, був зобовязаний висловити свою вірність договорові Ліґи. З признанням оцінюють зусилля Франції, щоб погодити традиційні засади її міжнародньої політики з вірністю для приятелів.

Всеж у політичних колах додають, що італійський погляд у абісинській справі в нічім не змінився та що Італія далі йтиме шляхом, який собі визначили.

ВАШИНҐТОН, 14. 9. ПАТ. Державний секретар Гул висловився про вчорашню промову Ляваля, що вона викликує велике враження згідности з мировим рухом, під якого знаком стоїть увесь світ.

Міністр Гор про свою працю з Лявалем і побут у Женеві.

ЛЬОНДОН, 14. 9. ПАТ. Міністер Гор приїхавши до Гендон заявив журналістам таке:

Вертаюся з Женеви по дуже важкім тижні. Я зробив усе, що міг, щоб поладнати ту прикру справу. Все, що можу сказати це те, що коли намагання мають якусь вартість, то ми намагались багато зробити. Я міг іще бути нині на ранішнім засіданні зборів Ліґи та вислухати дуже доброї промови, що її виголосив Ляваль. Великою приємністю було для мене знайомство з французьким премієром та щоденна праця з ним.

Абисинія не піде на уступки.

ПРОМОВА НЕҐУСА ДО РАДІЯ.

АДДИС-АБЕБА, 14. 9. ПАТ. Неґус виголосив учора ввечері промову до радія, що була відповіддю на обвинувачення під адресою Абисинії. Промова обговорювала абісинські тези. Цісар додав: Не хочемо війни, але не підемо на уступки. Абисинія з цілого серця хоче й має надію, що прийде до почесної й мирної полагоди спору, згідно з правом і слушністю під покровом Ради Ліґи Націй і на основі договору Ліґи.

РИМ, 14. 9. ПАТ. Щоденники пишуть, що неґус не має найменшого наміру обмежити свої суверенні права. Найбільше погодиться прийняти технічних дорадників з Ліґи Націй та відступити Італії частину провінції Оґаден, за що від англійців дістав би доступ до моря — порт Зайля.

Далі повідомляють, що в провінції Оґаден перестають перепадати дощі, північна плоскорівня напроти Еритреї теж зачинає підсихати.

Війна Італії з кольоніяльною державою — розвязкою питання надміру населення.

РИМ, 14. 9. ПАТ. „Ґазета дель Пополо“ застановляється над трьома способами розвязки проблеми надміру населення, що є основною причиною італійських претенсій в Африці: 1) Справедливий поділ богацтв тим, хто їх має. Це щойно треба провірити, як сказав сер Самуель Гор. На це треба чекати. 2) Перейняти в посідання одинокую ще вільну кольоніяльну територію. Якраз те Італія вирішила зробити і це так обурює Анґлію, врешті 3) війна проти держави, що має багато кольоній. Іншого виходу нема.

Дві перші розвязки провалилися, остає тільки третій спосіб, значить: вести війну проти кольоніяльної держави, щоб заволодіти її богацтвами.

Єгипет замкне Суеський канал.

КАІРО, 14. 9. ПАТ. Абдуль Гамід Бадаї Паша, голова державної прокураторії, зладив меморіял з доручення уряду у справі прав Єгипту до Суеського каналу. Бадаї Паша дійшов до переконання, що єгипетський уряд має право замкнути канал на випадок війни. Єгипет не є членом Ліґи Націй і тому має повну свободу акції. Його обмежують тільки зобовязання пакту Кельоґа, який осуджує війну.

Зл. Держави будуть невтральні.

ГАЙДПАРК, 14. 9. ПАТ. Президент Рузвельт заявив журналістам, що на випадок вибуху війни Зл. Держави будуть невтральні на основі останніх законодатних актів, що передбачують невтральність і заборону вивозу зброї.

Протест універсального фашизму.

РИМ, 14. 9. ПАТ. Аґ. Стефані повідомляє з Монтре: Координаційна комісія універсального фашизму відбула під проводом пос. Козельшія засідання, на якім ухвалили резолюцію, що протестує проти поставлення на европейській площині італійсько-абісинського конфлікту, що має кольоніяльний характер.

Великодержави звертаються до литовського уряду у справі виборів.

ЛЬОНДОН, 14. 9. ПАТ. Аґенція Райтера повідомляє, що французький, італійський і британський уряд віднеслись до литовського уряду, щоб уряд дав завевнення, що вибори в Мемелі відбудуться нормально.

Жалюгідна роля „Курієра“.

Львів, 14 вересня 1935.

Ситуація, в якій опинився „Куріер Львовскі“, справді незавидна: це ніби „бастіон польщини“, але в монополь ендеції на польський патріотизм самі вже й ендеки не вірять; по суті це 100 відсотковий ендецький часопис, бо нема чейже ані одного ендека й ані одного пілсудчика, який вірив би, що п. Клявдіюш Грабик має „ідеольоґію Пілсудського“, але той ендецький часопис є залежний від санації, рекламуючись як „бастіон польщини“ — „Куріер“ компромітує польське громадянство, бо вічно демонструє його, що воно дозволяє свому „бастіонові“ докотитись до банкроцтва і бути залежним від судового надзору; піддаючись під високу протекцію санації шановний той часопис втратив довіря в ендеків, а віддаючи терпеливий папір надалі під елюкубрації пп. Клявдіюшів — не міг чейже здобути довіря пілсудчиків; реклямувати „здобутки травневої революції“ таки булоб надто ризиковно, бо моглоб стрінутися з протестом людей, що ту революцію робили, — зновуж замипатись вірним ендецькій програмі і тактиці — не дозволяють „вищі“ інтереси (жити треба). Словом: ситуація дуже і дуже неприємна і нема ніякої дивниці, що редактори того часопису стали надзвичайно нервовими. Не можна теж дивуватися, що ті нерви в першу чергу виладовуються на тих, які завжди, від початку істнування польської ендеції, служили їм за громозвід: на українцях. Тепер українці мають супроти курієркової ендеції ще один гріх на совісті: через них, через їхню опозиційну політичну тактику, „Куріер Львовскі“ втратив найсоковитшу і найлекшу тему, яку мав за часів своєї ендецької невинности і після втрати її з санаційним партнером: — втратив вільну руку цькувати на них українців та характеризувати їх усіх, гуртом і детально, як протидержавних змовників.

Бо антисемітський коник „Курієрові“ не вистарчає, бо українського коника вирікатись зовсім годі. Не можна відмовити собі приємности таки від часу до часу виладувати на українцях свою їдь, байдуже чи за протидержавну змову чи за спробу дійти до порозуміння з керманичами держави і польського народу. Але що істнують обєктивні причини бути нервовим, то нічого дивуватися, що при таких спробах виладувати свою спутану енерґію, редактори нещасливого „Курієра“ цілком тратять те, що у польській мові зоветься „умяр“: виступають як найбільш авторитетні інтерпретатори думок і діл санаційного уряду, одночасно дають між рядками науки тому урядові, вчать українців розуму та пишуть декларативні маніфести в імені всього польського народу. Передова стаття „Курієра Львовского“ з 14-го ц. м. п. н. „Жа

лі і фантазії Діла“, годиться до відповіді у ма-
лому фейлетоні. Колиж ми таки присвячуємо
їй увагу на цьому місці, то виключно на те,
щоби зазначити парадокси польського при-
людного життя: які речі може виписувати ор-
ган, який істнує сьогодні з ласки уряду, спіра-
ється на енденцьких традиціях та повис у воз-
дусі, поміж двома найбільш ворожими ідеольо-
гічними концепціями.

Провідна думка тієї курієркової статті та,
що українці (без „лапок“: єдиний практичний
ефект переходу до санаційного жолоба) по-
винні радіти, що дозволено їм мати своїх по-
слів до варшавського сойму з теренів з україн-
ською більшістю; що вони повинні бути вдячни-
ми, що дозволено їм голосувати на польських
кандидатів, які без їхніх, українських, голосів,
мандату ніяк не здобули би; що українці повин-
ні вважати річю найбільш природною і зрозумі-
лою, що польські виборці голосували виключ-
но на польських кандидатів; і що зокрема це
найвище нахабство мати претенсії, що на Лем-
ківщині, де польське населення творить без-
оглядну і ніколи ніким неквестіоновану мен-
шість, всупереч виборчому компромісові вий-
шло аж двох поляків! Вигуком, щоб українці
„ясно і недвозначно“ вибили собі з голови ав-
тономію, кінчається та повчаюча стаття.

Весела ціла та стаття, але зовсім роззброю-
ючими є таки „родзинки“: нпр. орган, залежний
на 100% від санаційної влади, називає „сепара-
тистами“ тих українських громадян, які ведуть
сьогодні з урядом політику порозуміння! Ко-
гож тут „Курієр“ хоче скомпромітувати: укра-
їнців чи уряд?! Дальше, кажучи про Лемків-
щину, передовик „Курієра“ менторським тоном
запевнює, що „ніякий польський уряд не буде
влекшувати защеплювання сепаратизму там, де
його ніколи не було“. Що це значить: чи може
„Курієр Львовскі“ має авторитетні дані, що в
моменті устійнювання українського кандидата
на другому місці у сяніцькій окрузі, було вже
перерішене, щоб того кандидата провалити?!
Чи так воно було чи ні, — в обох випадках „Ку-
рієр Львовскі“ дискредитує уряд з подиву
гідною „зручністю“! Цікава теж інтерпретація
виборчого компромісу: „Суттєвою складовою
частиною виборчої умови (читаємо у „Курієрі“)
було голосування українців також на поль-
ських кандидатів“. Але „польське населення го-
лосувало на поляків, не бачучи у цій ситуа-
ції (!!) ніякої потреби (!) помагати українським
кандидатам та боронючи на всякий випадок
своїх кандидатів“. І — промовчуючи маленьку
дрібничку, що підставовою тактичною лінією
компромісу було, щоб і польські і українські ви-
борці віддавали чисті непокреслені картки,
„Курієр“ дивується: „тому зовсім не розуміємо,
на чому власне „Ділові“ залежить?“ Дивується
і обурюється „Курієр“, яке право має „Діло“
повчати польських громадян (виконавців ком-
промісу, заключеного з авторитетними його
представниками) про їх обовязки, і ні-сіло-ні-
пало розпочинає дискусію на тему автономії,
хоча серед міркувань української преси з при-
воду виборів ніхто справи автономії, як зовсім
окремої і далеко поважнішої та ширшої, не
торкався.

Стаття „Курієра Львовского“, крім реф-
лексій на тему ендецької мізерії, викликує ще
один сумнів: якщо той часопис, наскрізь за-
лежний від урядових чинників, дозволяє собі
на інтерпретацію діл і замірів уряду таким ав-
торитетним тоном, то може справді він дістав
відповідні директиви і згоду урядових чинників
робити це?! Хоча важко повірити, щоб уряд
потребував для цього таких пресових трибун і
таких речників, то проте — живемо у дивних
часах, в яких трапляються ріжні речі, про які і
фільософам не снилося...

Зі Львова до Ковна.

Враження з репортажевої поїздки

I.

В бюрах подорожі в Польщі продають залізничі білети до всіх держав в Европі. Але коли при віконці попросите білету до Ковна, видивляться на вас здивовано і скажуть:

— З Ковном нема залізничого получення.

Те саме з візами. У Варшаві дістанете візи до всіх европейських держав — за винятком Литви. В Польщі нема литовського посольства, ні консуляту, нема ніяких офіційних представництв Литви. Між Литвою та Польщею нема ніяких взаємин, ні дипльоматичних, ні торговельних, ні комунікаційних. Є пропасть. Є стан парадоксальний, небувалий дотепер у ділянці міжнароднього права, в новітній історії взаємин між народами.

Правда, перебуває у Варшаві від якогось пів року кореспондент ковенського офіціозу „Лєтувос Аідас“ п. В. Ґустайніс, допущений туди в реванж за дозвіл побуту в Ковні двох польських кореспондентів, пп. Кательбаха і Стахурського. Але це й усе.

Поза цим істнує між Литвою та Польщею вже 15 літ несамовитий стан війни в перманенції. Без проливу крови на боєвищах, без здобування окопів, без наступів і відворотів, але тим більш дошкульний, бо безконечний...

Цю війну зпоза окопів незглибленої ненависти, жалю та жадоби відплати виповіли Польщі литовці після відомого захоплення литовської столиці Вильна частинами польського ґенерала Желіґовського 9. жовтня 1920 р.

Історія з Желіґовським загально відома. В 1920 р., коли большевики, розбиті під Варшавою, відступали на цілому фронті, литовці відібрали від них Вильно і Виленщину. Посідання цього краю закріпили опісля за собою окремим договором зі Совітами 12. липня 1920 р. Опісля прийшла умова з поляками в Сувалках, при чому Вильно залишилося при Литві.

А два дні пізніше зворохобився ген. Желіґовський. Хотів зробити з Вильна дарунок марш. Пілсудському. І зробив. Литовська армія, заскочена і слабша чисельно, мусіла серед боїв відступати. Литва втратила свою історичну столицю. З ментом захоплення Виленщини її територія зменшилася з 83.000 км.² на 55.658 км².

З того часу почалася оця несамовита війна. Литовці до сьогодні не признають виленського „fait accompli“, закидають полякам зрадливе зломання сувальського договору і вважають себе в стані війни з Польщею. Поляки й не думають віддавати Литві Вильна і твердять, що інакше бути не могло, бо Виленщина — це суто польська країна. А поза цим, простягають руку до згоди.

Ця рука висить у повітрі вже 15 літ.

На довгій, 442-кільометровій смузі, що її поляки називають границею, а литовці тимчасовою адміністраційною лінією, — нема граничних стовпів. Є тимчасові, соломяні віхи. Але перехід туди тяжчий, ніж колиб там стояла залізна барієра. Якщо істнує там „малий, граничний рух“ або можливість переходу громадян одної держави в глиб другої, то діється це лише „бічними шляхами“ у виняткових випадках, зі строгим виминенням всякого прецеденсу, що міг би

БОГДАН НИЖАНКІВСЬКИЙ.

40 КМ.

Товаришам з одного дня.

I

Над низьким дахом боком лежало біле сонце. Малий годинник, що висів на стіні, показував пяту годину рано, а крізь відчинене вікно пахли насяклі росою хризантеми й горошок. На білій фіранці висіло срібне прядиво, на долівці срібні тини. Стіл, що мав чорну політуру, вилискував округлим краєм й був подібний до чорного кота. На двох ліжках були червоні ковдри, з білими беріжками. Подушки були білі з червоними крісочками. На ковдрах лежали бронзові руки, а на подушках бронзові обличчя і чорне, і біле волосся. Двері були замкнені, в кімнаті було тихо, за дверима хтось стримано ходив й невиразно говорив. Потім двері обережно відчинилися і на устах, що були червоні, переломилася усмішка.

— Сплять!...

Це вийшло за голосно і одна рука, що мала широкий перегуб швидко сховалася під ковдру, а одно око відчинилося.

Червоні уста сміялися зовсім:

— Міроську Авф! Пята година! Будіть тамтих!

Двері з грюкотом зачинилися і в кімнаті, де був чорний полірований стіл, стало инакше. Чотири голови, чорні і білі, поволі піднеслися вгору й положилися знову. Очі дивилися на білу із зористою обвідкою стелю і на вікно, де пахли хризантеми й горошок. Вставати! Чому вставати, як сон ще не доснився, а сонце лежить боком над низьким дахом і таке біле аж холодне?..

Двері відчинились знову. Міросько сів на ліжко й підніс до гори руки. В грудях щось заскомліло, в суставах глухо тріщло.

Червоні уста мали здивовану лінію. Міросько стягав з усіх ковдру.

— Ірцю, прошу за двері!

Потім в кімнаті було богато рук, богато ніг й переплутаних голосів. Міросько, що мав широкі груди й чорне волосся, швидко затягав штани й зашморгував ремінець. За пятнацять хвилин мали бути всі готові. Панни повставали. Ах, Боже! Хіба вони знають, що це значить по шістьсот кільометрах дороги спати в правдивому ліжку? Львів, Станиславів, цілі Ґорґани, Маківка, Підлися і Золочів. А тепер знову.. Така прохідна прогулька до Підгорець, на замок Санґушків, на Пліснисько. Пів до шостої йдуть. Самі молоді, молоді, молоді... Говорять: „на Пліснисько“.

Міросько впихав сорочку під штани й заглив:

— Яську! Яську-у-у!...

Ясько, що мав біле волосся й підчорнювані тонкі, претонкі вуса, шукав за сорочкою й держав у руках штани. Місько дивився на свої скарпитки й хотів конче мити ноги. Дуфта сидів на ліжку й що хвилини примикав очі. На годиннику було пять хвилин по пятій. За дверима хтось дзвонив горнятками й крізь непримкнені двері протискався запах пареного молока і чорної кави. Кава!! В кімнаті перестали пахнути хризантеми й горошок. На дворі пахла трава. Мокра, з росою, що росла під порогом і заглядала до мидниці. Тому до мидниці, бо миднйця стояла на траві і мала повно води. В тій миднйці мився Міросько, потім Ясько, потім Місько і Дуфта. Місько завершув останній і таки обмив ноги. Над низьким дахом сонце підлізло на два центиметри вище й сушило поріг. Ірка смарувала маслом куски хліба і мала на ногах з грубою підошвою спортові мешти. Оля, що мала ясне волосся і сині очі, дивилася на свої грубі черевики й поправляла суконку. Друга Оля („мала Оля“), що була сестрою Ірці, що хвилини виходила на подвіря й дивилася на дорогу.

— Йдуть! Ірцю, йдуть!

На годиннику було пів до шестої й дорогою малими гуртками пішли прогульковці. Десять, двацять. Багато — самі молоді, молоді й молоді. Міросько, що пакував наплечник, був злий й назвав Яська „слоном“. Дуфта сидів під хатою за лавці й кусав в устах довге стебло соломи.

Спізнилися. Треба було доганяти. Крім цього треба було випити каву. Кава була горяча, а тут вказівки на годиннику сунуть страшенно швидко. Крізь вікно видно було хризантеми й горошок, а дальше кусок дороги й перемішане з порохом сонце. Дорога була порожня й Міросько, що ніс великий наплечник, витягав коротку шию й дивився перед себе.

— Нема! Треба буде йти дуже швидко.

Ірка скривила уста, а Дуфта подивився на сонце й плюнув у порох. Телеграфічні дроти, що прилягали до синього неба й до пожовклої стерні, швидко бігли вперед і тихо дзвонили. В широких ровах шелестіла висохла трава й голосно дзвячали пільві коники. Ясько носовим голосом співав про нещасливе кохання й увесь час дивився на малу Олю. На придорожніх камяних стовпах зміннювалися кільометри, а по краях стерня, переорані ниви й далекі ліси. Місько, що мав вилинялі пумпи і йшов попереду, пристанув і голосом, що довго крутився в розжареному повітрі, крикнув.

— Е!

Далеко, де кінчалася дорога, йшла валка. Багато барв й богато пороху. Треба було доганяти. Запятки далеко вдаряли об дрібне каміння, а під колінами натягалися мязи: — Ясько швидше!

Міросько обертав свої широкі плечі й дивився позад себе. Дуфта говорив Олі (тій, що мала ясне волосся й сині очі), що з нею може йти так ціле життя. Оля хотіла в це повірити й Дуфта сміявся. Сміх виходив далекий, близький був до синього неба й до перевернеої стерні. Молодість! Двацятькілька літ, сильні мязи й невтомлені очі. Можна йти. Можна запримічувати червоні уста, синє небо й білу дорогу. Можна кохати хвилину й сміятися — й тужно дивиться перед себе. Дивна молодість.

(Далі буде.)

нарушити під міжнародньо-правним оглядом ідеальний стан війни між обома державами.

Найкоротший залізничий шлях що сполучував Вильно з Ковном через ст. Заяси, заріс буйною травою. Тихо там і супокійно. Останній поїзд у напрямі Ковна переїхав тули серед граду куль 9. жовтня 1920 р.

НА ВИЛЕНЩИНІ.

Щоб дістатися до Литви, треба сьогодні їхати окружною дорогою. Або через Східну Прусію, на Кеніґсберґ, або через Ригу. Вибираю цю другу.

Залізничий шлях на Ригу веде через Вильно-Турмонт. І не можу опертися цікавости, щоб не висісти у Вильні, не залишитись у ньому кілька днів, не приглянутися до його життя — і не зробити прогульки в напрямі адміністраційної лінії.

Місто тихе, спокійне. Впливи сходу і заходу перехрестилися тут, змішалися, створили дивну мозаїку стилів, культур, звичаїв. Гайдельберґ, Кишинів, Гайфа... Орієнтально-европейська мішанка. Караїмська кенеса обіч жидівської божниці, поруч католицького костела православна церква та евангелицький собор. Населення міста: поляки, жиди, литовці, білоруси, німці, москалі, цигани.

Характер Вильна безперечно польський. Вплив культури пануючої нації, що століттями тримала місто у своїх руках і тепер тримає. А далі офіціяльщина. Мова пануючої нації все мала на Сході величезне обовязуюче значіння. Вильно за царату було — як мені казали — напів російським містом для кожного чужинця, що по зовнішніх, мовних познаках хотів оцінювати характер того міста. Нині, зі зміною влади, ті зовнішні познаки наскрізь польські. По польськи калічать жиди (яких — до речі — сказавши майже стільки тут, що поляків), по польськи говорять німці, москалі, а навіть литовці. Польською мовою привитав мене власник білоруського базару, а також по польськи заговорили до мене в литовській книгарні. У своїй рідній мові говорять тут осторонь, між собою; тенденція добування рівних прав для своєї мови тут, здається, чужа, важка до подумання, незвичайна.

А проте конфлікт суперечних течій тут глибокий, для бистрішого обсерватора просто несподіваний. Говорив я з білорусами, говорив з литовцями. Перші зневірені, другі понуро-завзяті. Але як в одних, так і в других почуття кривди дуже глибоко закорінене, часом аж неприродно вибуяле. Гіпертрофія кривди. І мимохіть приходиш до висновку: поляки вміють асимілювати, як може ніодин нарід у світі, але не вміють добувати собі приятелів серед чужоплеменників. Асиміляційний гін приголомшує всі чинники ліберального співжиття, робить його неможливим.

На провінції говорив я з одним поляком-учителем з околиці Свенцян.

— Наша місія тут, на кресах, незвичайно тяжка... — почав відразу.

— Не хочуть вчитися? — питаю здивовано.

Кинувся:

— Не в науці діло. Діло в агітації. Литовське село розагітоване до-краю. Через кордон з Литви перекидають сюди цілі скрині протидержавної літератури, агітатори увихаються в білий день. Найгірші — це литовські священики. Вониж цілком явно використовують костел для ірредентистичної пропаганди. В таких Годуцішках, Мелегіянах, Цейкінях, Дауґелішках не чути було до війни в костелі литовської мови! Все було по польськи. Підіть послухати сьогодні! Всі церковні процесії, відпусти є нічим іншим, як тільки політичними маніфестаціями. Там, де ще перед десяти роками витали вас: „Нех бендзе похвальони"..., нині не скажуть до вас ні слова, а в найкращому випадку пробурмотять: „Паґарбінтас Єзус Крістус"!

— Гаразд, — кажу, — але хіба в отих Дауґелішках, Годуцішках, чи як їм там, живе литовське населення?

— Яке там литовське, коли всі по польськи говорили! Поляками були, от що. А тепер з них литовців роблять.

А по хвилині надуми докинув:

— А зрештою, хіба не все одно, чи литовець, чи поляк? Чи маршалок не був литовцем? А проте був нашим вождом.

Ось тут, у тих закарлюках сенкевичівської льоґіки, у тій романтично-імперіялістичній софізматиці, що не рахується з дійсністю, лежить, здається, увесь траґізм польської політичної думки. Такі учителі, як мій співрозмовець, роблять на мій погляд медвежу прислугу політиці консолідації держави, розбуджують пристрасти, а не заспокоюють їх.

— А який тепер литовський селянин? — питаю на закінчення. — Спокійний?

— Спокійний, то так. Але понурий. Не уступить на дорозі полякові. Ту ворожість чуєте через шкіру. „Ленкай" — поляк — це для них слово образи. О, ті священики!...

Литовців на Виленщині є 300 тисяч, у самому Вильні коло 3.000 на 200 тисяч населення міста. Мало. Москалів у Вильні є 10 тисяч, білорусів 4 тисячі, жидів коло 60 тисяч.

А проте литовці твердять, що їх куди більше, тільки багато несвідомого національно литовського елементу пропадає.

— Побачите, коли ми будемо робити статистику! — сказав мені один запальчивий литовський студент у розгарі дискусії.

І хоч так мало литовців у Вильні, всеж таки розвинули вони подивугідну організаційну діяльність. Мають вони тут своє „Литовське Наукове Т-во" з музеєм і бібліотекою, засноване ще в 1907 р. д-ром Басановічіюсом, відомим будителем литовського народу, мають своє культурно-освітнє Т-во „Ритас" („Ранок"), мають свою гімназію, народнє шкільництво, пресу, економічні установи, — мають всі культурницькі, реальні атрибути свідомого народу. В останніх роках поляки твердять, що литовці масово викуповують будинки у Вильні, закріпляються у місті все сильніше та простягають руки по більшу польську земельну власність на провінції.

Але політично, активно себе не експонують.

— Не можемо, бо не признаємо істнуючого стану — дістав я відповідь на запит в тому напрямі. — Наша політична активність булаб його признанням. Тямите свою тактику у Сх. Галичині до березня 1923 р.?... Наша — така сама до сьогодні.

— І довго ще так думаете витримувати?

Мій співрозмовець, визначний литовський діяч Виленщини, здвигнув плечима:

— Аж до зміни. Ми, литовці, впертий нарід і не уступимо.

— Значить, обмежуєтесь до господарської та культурно-освітньої роботи...

— Еге ж. У тій ділянці маємо величезні завдання. Ми свідомі того, що наші сили тут занадто слабі, що наша маса у величезній більшості національно якслід ще не освідомлена. Наше гасло: литовська читанка на наше село.

— А які умовини праці?

— Краще не говорити! Дуже тяжкі.

І почав мені переповідати цілу низку фактів.

— Але всеж таки маєте можливість праці?

Зрозумів алюзію й усміхнувся.

— Ви, пане, їдете в Литву. Побачите, що поляки в нашій державі мають тих можливостей більше. Саме ці можливости польської меншини там є реґулятором наших можливостей тут.

— Колиб ми не мали своєї держави... — закінчив у задумі, дивлячись у вікно, за яким клалися перші сутінки ночі.

Далеко на західнім обрію, там десь над адміністраційною лінією, багровіло небо.

— Власна держава, — велика річ! — сказав я півголосом.

— І свята — закінчив він.

Роман Голіян.

З нашої кооперації.

ТОРГОВЛЯ ШКІРОЮ ПО НАШИХ КООПЕРАТИВАХ.

Шкіра — це артикул, необхідний як у місті, так і на селі. Один повіт спотребовує у нас річно шкіри приблизно на 150 тисяч золотих. Та всетаки не тільки переробка сирівцю, але й торговля шкірою у нас ще майже виключно в чужих руках. Через повітові осередки і кооперативи переходить тепер ледви 10—20 прц. шкіри, яку закуповує село, але є союзи, які й тої скількости не перепродують, а ¾ кооператив шкірою зовсім не торгують. Центросоюз заходиться тепер коло сконцентрування продажі твердої і мягкої шкіри в руках кооперації, поробив умови з великими гарбарнями і доставляє всякого роду шкіри для своєї підбудови. Кооперативи одержали відповідні інструкції. Мають зачинати торговлю шкірою від твердої шкіри й пізніше перейти також до мягкої.

На нашій території є українська кооперативна гарбарня в Яворові. Ціла яворівська околиця користає з її услуг. Одначе через брак потрібних оборотових фондів не може вона покищо заспокоювати потреб цілої нашої кооперації. Завданням Центросоюзу є прийти їй тепер з допомогою.

ҐАЛЯНТЕРІЙНА КООПЕРАТИВА „БАЗАР" У ЛЬВОВІ.

Перед кількома місяцями ми писали про те, що за ініціятивою деяких службовців РСУК відбулися установчі збори нової ґалянтерійної кооперативи, яку на тих-же зборах вирішили назвати „Базар". Головою Надзірної Ради цієї кооперативи вибрали Збори д-ра К. Коберського. До Управи увійшли: інж. Ст. Нитовичівна, Петро Пасіка, службовик Земельного Банку й Анатоль Лобачевський, ревізор РСУК. Кілька місяців праці Управи над збиранням уділів серед українського громадянства принесли вже гарні успіхи. Зібраний вже досі уділовий капітал дозволяє Управі відчинити в недалекому часі крамницю кооперативи. Крамниця буде в середмісті Львова. Управа кооперативи працює тепер над дальшим приєднуванням членів.

КООПЕРАТИВНІ СВЯТА В СКАЛАТЩИНІ.

В Скалатщині відбулася низка кооперативних свят по селах, а саме: в Городниці, Турівці, Сорцьку, Товстім та Старім Скалаті. Цікаве було свято крамарів-кооператорів у Скалаті, на яке зїхалися крамарі кооператив з цілого району. Свято почалося богослуженням і панахидою за померших товаришів праці. Службу Божу відправив о. Ярема Онуферко, співав хор зложений з кооператорів. Після цього зібралися кооператори в салі читальні „Просвіти", де відбулася друга частина свята. Святочне зібрання відкрив заст. голови Надз. Ради ПСК д-р Тригубчак. Відтак слідував реферат дир. Ференца, який охоплював усі ділянки кооперативного будівництва. Про совісне ведення обовязків крамаря-кооператора та про любов до свого рідного виголосив реферат о. Гайдукевич із Зарубинець. По цім засіли наші кооператори при украшених квітами столах до спільного обіду. При обіді почалася товариська гутірка на різні теми. Голоси забирали теж наші кооператори з місць. Свято закінчено відспіванням кооперативного і національного гимну.

ПРИНЯТТЯ НОВИХ КООПЕРАТИВ У ЧЛЕНИ Р. С. У. К.

Дирекція РСУК приняла на засіданні дня 31. серпня ц. р. в члени Товариства кооперативи: 1) „Надія", кооп. з обм. відповід., Грозьова (пов. Добромиль), 2) „Селянська Самопоміч", кооп. з обм. відповід., Данильче (пов. Рогатин), 3) „Українська Райфайзенка", кооп. з обм. порукою, Романове Село (пов. Збараж), 4) „Українська Райфайзенка", кооп. з необм. відп., Соколів (пов. Бучач), 5) Госп.-спож. Спілка „Селянська Поміч", кооп. з обм. порукою, Чистопади (пов. Зборів)

Втрата одного мандату.

Коли стануть доступними точні дати про вислід голосування в окрузі ч. 77., буде можна провести докладну аналізу взаємного відношення між голосами, відданими на поодиноких кандидатів. Нині тільки загально можна ствердити, що кандидат з першого місця листи кандидатів п. Остафін вийшов голосами польських виборців у Коросненщині, які голосували черточками на нього одного, не даючи голосу на українського кандидата, плюс 13 тисяч голосів українських виборців, які віддаючи, без черток, голос на українського кандидата (з другого місця), тимсамим піддержали п. Остафіна; у Сяніччині і Ліщині проявилось „чудо", бо кандидат з третього місця дістав 40 тисяч голосів.

Нас у першу чергу цікавить мала скількість голосів, віддана за українського кандидата, хоч при останніх виборах у 1930. році УНДО дістало таку скількість голосів, що тепер вистарчилоб для здобуття двох українських мандатів. Коли ми, аналізуючи вислід сяніцьких виборів, хочемо бути цілком щирими і дійти до коріння правди, не можемо промовчати одної знаменної подробиці: причиною слабого заінтересування виборами серед нашого громадянства була безперечно безпартійність кандидата.

Що з усіх східно-галицьких округ (з виїмком ще Станиславова), тільки у нашій окрузі кандидатом не був член УНДО, цей факт погано відбився на ході і висліді виборчої акції. Фірма УНДО має свою традицію, свою атракційну силу, дає ґарантію поважної політичної акції, — має свій апарат, своїх людей. Брак цієї фірми дав себе болюче відчути. І хоч який для нас болючий удар — утрата українського мандату на Лемківщині, — то проте він є характеристичним моментом: нехай урядові та громадянські польські чинники приймуть до відома, що в масових акціях тільки УНДО може серед нашого громадянства рахувати на піддержку і тільки чільні громадяни з партії УНДО мають леґітимацію репрезентантів українського населення. Ні члени інших українських партій, ні тим більше ніякі безпартійні діячі тим авторитетом не можуть похвалитись. На цьому гірка сама собою втрата 15-го українського мандату, у наших політичних умовинах є явищем дуже знаменним.

Інакше представляється справа, якщо подивитись на неї зі становища „побіди" другого польського кандидата, поміщеного на третьому місці офіціяльної листи кандидатів. Стверджуючи, що вищі урядові кола льояльно додержали виборчого порозуміння, твердимо, що державна адміністрація не додержала його *на місці*, в нашій виборчій окрузі. В усіх чотирнацятьох округах місцева адміністрація, точніше кажучи старости, спираючись на силу і авторитет польського уряду вміли настільки опанувати польське громадянство, серед якого переважають протиукраїнські настрої, що не було виступів проти виборчого компромісу і тої політичної лінії, що лягла в його основу.

Не так ділось (і діється) на терені нашої виборчої округи в повітах Сянік—Лісько, де донедавна товклась концепція „лемківського народу", де місцеві старости пп. Скварчинський і д-р Ґонсьоровський брали найактивнішу участь у висилці численних депутацій до Варшави, щоби переконати центральну владу про „живучість" лемківської проблеми і т. д.; рівночасно йшла нагінка на все що українське, погірдливе відношення до нашого священства, неґування впливів нашої інтеліґенції і т. д. І нагло як вислід виборчого порозуміння з центральним урядом, приходиться похоронити „лемківську націю" і треба погодитись з присутністю українського кандидата на посла!

Сяніцький староста п. Скварчинський напередодні виборів пішов на пенсію, але був іменований виборчим комісарем для нашої округи. Його наслідник п. Ваґнер, необзнайомлений з тереном, не міг відіграти великої ролі у виборчій акції; на терені коросненського повіту нема національної проблеми — остається ліський староста д-р Ґонсьоровський, який, подібно як у лемківській афері, також і в цілій передвиборчій та виборчій акції відіграв замітну ролю. Знаємо, що тільки завдяки д-рові Ґонсьоровському не міг про від партії УНДО добитись згоди уряду на поставлення в нашій окрузі кандидата-члена УНДО: відомі труднощі у цій справі були наслідком суґестій ліського старости з його москвофільською чи радше лемківською кандидатурою.

І коли наші місцеві адміністратори вміли бути безоглядні у відношенні до слабшої української сторони, — то не вміли і не хотіли опанувати місцевої польської публичної опінії, не вміли і не хотіли заволодіти польським громадянством і викликати у польських колах прихильного зрозуміння для плянів свого уряду. І саме у ліськім повіті повстала польська диверсія проти українського кандидата: польське громадянство, зрештою дуже неохоче настроене до особи старости, не зуміло найти в собі досить пошанівку для постанов уряду, репрезентованого на місці тим самим старостою. (Бо хіба для нікого не є тайною, що між тутешнім старостою та польським громадянством істнує пропасть: і не маючи авторитетного проводу, це польське громадянство пішло самопас!)

Можемо поминути факт обсади цілого виборчого апарату *москвофілами*, бо це сталось ще перед виборчим компромісом, але ілюстрацією для скритої опозиції проти волі уряду може бути диверсія на окружнім виборчім зібранні в Сяноці дня 14. серпня, де одинокий на 16 війтів ліського повіту, війт неполяк — москвофіл, „свій чоловік" п. старости, певно не з власної ініціятиви, висунув кандидатуру москвофіла, як диверсію проти української кандидатури, узгідненої з урядом. Питаємо, як це могло статись, щоби місцева волосна адміністрація, така дуже залежна від волі п. старости, могла собі дозволити на явну аґітацію за другим кандидатом-поляком проти кандидата-українця, без відома і тихої апробати п. старости?!

Активна піддержка місцевих орґанів державної адміністрації на Лемківщині за польським другим кандидатом і проти польсько-українського компромісу, узгідненого у Варшаві, та „власна" політика лемківських можновладців є поважною наукою на будуче: і для українського проводу і польського центрального уряду.

Ол. Гладишовський.

Праці Ради Ліґи Націй.

ТАЙНЕ ЗАСІДАННЯ.

ЖЕНЕВА, 14. 9. ПАТ. Рада Ліґи Націй на тайнім засіданні рішила вписати на денний порядок: 1) петиції данціґських партій: національно-німецької, соціял-демократичної і центра у справі декрету з 29 серпня 1935, що вводить зміни до обовязуючого карного кодексу. 2) справу місця в Раді Ліґи Націй для Китаю.

Потім на публичнім засіданні Рада по довшій дискусії прийняла звіт еспанського делеґата у справі рекламації Фінляндії, внесеної проти Анґлії на основі 11 статті договору про вживання в війні В. Британією фінляндських кораблів. Референт тієї справи заявив, що комітет, який мав ту справу розглянути дійшов до висновку, що Рада тією справою не повинна займатись. В дискусії представник Фінляндії заявив, що голосуватиме проти звіту та водночас додав, що конечною є однозгідність Ради. Та предсідник зяснив, що справа має процедуральний характер і в висліді вистарчить звичайна більшість щоб прийняти звіт. Врешті Рада Ліґи прийняла звіт усіми голосами, з виїмком голосу представника Фінляндії, що був проти звіту.

СПРАВА ПЕРЕСЕЛЕННЯ АСИРІЙЦІВ.

Потім Рада на основі звідомлення еспанського делеґата займалась справою асирійського населення Іраку. Свого часу був проект переселити це населення до Південної Америки. Того проекту не виконали. Референт повідомив Раду, що комітет Ради, який займається тією справою змагатиме тепер до того, щоб як найскоріше переселити асирійське населення з околиць Моссулю до краю Ґгаб у французькій Сирії. З тим звязується питання покриття коштів переселення.

Делеґат В. Британії висловив думку, що комітет Ради, який займається тією справою змагатиме тепер до того, щоб як найскоріше переселити асирійське населення з околиць Моссулю до краю Ґгаб у французькій Сирії. З тим звязується питання покриття коштів переселення.

Делеґат В. Британії висловив думку, що Ліґа Націй мусить найти потрібну суму 600 тис. фунтів. Після дискусії прийняли звіт еспанського делеґата, що передбачував, що Рада Ліґи віднесеться у справі частини коштів переселення асирійського населення до зборів.

Відгомін польських виборів в анґлійській пресі.

Анґлійська преса подала досить скупі відомости про вибори в Польщі. Довшу статтю помістив тільки „Таймс" з дня 7. ц. м. під нагoловком „Вибори в Польщі". В статті критично обговорено теперішню виборчу систему і названо її „Мейд ін Поленд".

Дотично меншостевого заступництва в новому соймі автор пише:

„Національні меншини також будуть дуже скупо заступлені в новому соймі. Виняток роблять українці зі Східної Галичини, які становлять приблизно одну сему частину всього населення Польщі і які будуть мати коло 15 послів (одну чотирнацяту) в соймі. Українці з Волині йдуть до виборів спільно з поляками. Жидівська і німецька меншість, як така, майже не буде заступлена в соймі, головно з тої причини що вони не використали вповні нагоди, яку дає нове виборче право в номінуванні жидівських та німецьких кандидатів. У Польщі живуть понад три міліони жидів та один міліон німців. Вони вправді не могли вибрати стільки послів скільки їм належалось би в пропорції до числа населення, але все таки вони могли дістати краще заступництво, колиб не були поділили свої голосів підчас районових конвенцій".

Про сам хід виборів подала звідомлення майже вся преса, стверджуючи, що у виборах взяло участь розмірно дуже мале число виборців.

(Укрбюро Льондон).

Як сплачувати залеглости в Суспільних Обезпечальнях.

Міністер суспільної опіки розпорядком з 12. липня ц. р. (Д. З. ч. 54. поз. 353) признав деякі полекші у сплаті тих залеглостей за суспільні обезпечення, які повстали в обезпеченевих складок за час до 31 грудня 1933. р. у колишніх: 1) Касах Хорих, 2) Закладі Обезпечень Умових Працівників, 3) Закладі Обезпечень від випадків у Львові, 4) Гірничім Брацтві у Кракові та інших обезпеченевих установах в Хожові і в Познані.

І так на основі розпорядку відписано 30 прц. належитостей колишніх Кас Хорих і відложено до 15. лютого 1936. р. сплату залеглостей супроти інших обезпеченевих установ та окреслено до половини належні відсотки. Дальші полекші, про які ми вже писали в „Ділі" ч. 207, узалежнює розпорядок від точної заплати обезпеченевих складок до Суспільних Обезпечалень в означених речинцях.

Перший такий речинець минає 30. вересня ц. р. і тому слід пригадати його, щоб довжники не пересочили цієї дати і не втратили полекш, які признає згаданий розпорядок. І так працедавцям довжникам, які до 30. вересня ц. р. заплатять обезпеченеві складки за час від 1. січня 1934. р. до 31. бересня 1935. р. Суспільні Обезпечальні не тільки відложать до 15. лютого 1936. р. сплату решти залеглостей супроти колишніх Кас Хорих зперед 1. січня 1934. р. без дочислення яких небудь відсотків, але ще відпишуть 10 прц. цієї залеглости. Тому довжники повинні перевірити в Суспільних Обезпечальнях, чи не залягають зі заплатою складок від 1. січня 1934. р. до 31. березня ц. р. Якщо залягають, повинні заплатити складки за цей час до 30. вересня ц. р., бо в противному випадку втратять право до відписання 10 прц. зі залеглости зперед 1. січня 1934. р. Крім того Суспільні Обезпечальні можуть екзекутцію

Перевірка компартії.

Большевики шукають дальше за внутрішніми ворогами своєї влади і перевіряють пильно партійні документи своїх співробітників. У винницькій окрузі викрили, що редактором районової газети є Тереняк, син галицького священика і в 1919. р. боровся проти совітської влади в петлюрівських „бандах".. У городокському районі „адемаскували" якогось Лесенця, що теж служив в армії Петлюри. У красилівському районі викрили контрреволюціонера в особі Куцевика, що колись служив у якогось поміщика. Подібні факти ствердили при партійній перевірці в районах: харківському та одеському. Всіх „адемаскованих" членів потягнули очевидно до судової відповідальности.

...тягнути від довжників половину довгу з відсотками від 1. липня ц. р. супроти колишніх Кас Хорих.

Довжникам, які до 15. лютого 1936. р. заплатять обезпечені складки за цілий 1935. рік, відпишуть дальших 20 прц. їхніх залеглостей супроти колишніх Кас Хорих. Крім того тим довжникам розложать 40 прц. їхніх залеглостей на четири рівні піврічні сплати без ніякого забезпечення, з яких перша сплата буде платна — 1. жовтня 1936. р., друга — 1. квітня 1937. р., третя — 1. жовтня 1937. р., четверта 1. квітня 1938. р.

Незалежно від поступневого відписування залеглостей довжники можуть до 31. грудня 1936. р. сплачувати свій довг, який повстав зі складок по день 1. січня 1936. р. у відношенні *1 зол. = 1·25 зол.*

Довжникам, які не залягають зі заплатою складок до 1. січня 1934. р., зачисляють подвійно кожну сплату, заплачену до 31. березня 1936. р. на довг, себто *1 зол. = 2 зол.*; кожну сплату заплачену між 1. квітнем до 30. червня 1936. р. числитимуть у відношенні 150 прц., себто *1 зол. = 1.50 зол.*

Крім того за згодою дотичної обезпеченевої установи довжники можуть сплачувати свої залеглости не тільки готівкою, але також пупілярними паперами, відступленням нерухомостей, товарами, вірительностями і т. п.

——o——

Нова публікація про українські справи.

Заходами Англьо-Українського Комітету появилася в Льондоні цікава книжечка „Українська справа і її значіння для Вел. Британії".

Книжечка обнімає 36 сторін і ділиться на три частини. В першій подано інформації про Англьо-Український Комітет, ціль його заснування і список осіб-ініціяторів. Далі слідує мапа українських етнографічних земель і, як друга частина, відбитка реферату, що його прочитав у палаті послів дня 29 травня ц. р. п. Лянселот Льотон. Реферат ділиться на два розділи: перший обнімає історичну частину, другий на підставі фактів представляє теперішній стан української справи та її значіння для Великої Британії. Реферат закінчується таким висновком:

„Було б самообманом заперечувати факт, що і для нашої держави (Великої Британії), і для вдержання мира цілого світа незалежна Україна є необхідністю. Це питання тільки тому так довго оминали, бо всі уважали незручним братися до його розвязки; його аж надто довго ігнорували. Це є питання, що глибоко сягає в історію, а в найновіших часах прибрало такі форми, що розвязання його стає необхідністю. Вже Вольтер з подивом підчеркував упертість, з якою українці прямували до осягнення волі, але рівночасно зауважив, що окружені ворожо настроєними державами, вони примушені шукати за протектором.

„Доки буде тревати теперішнє положення, так довго інші нації будуть спокушені його використовувати. Пощо вдавати, що в світі панує спокій, коли його нема? І доти не буде, доки остаточно справедливо не буде розвязана українська справа".

Третя частина книжки — це „додаток", у якому наведено міжнародні договори, що відносяться до українців у Совітах, Польщі, Румунії та Чехословаччині.

Книжку, яка коштує 1 шіл. (25 центів), можна замовити через Українське Бюро в Льондоні.

(Укрбюро Льондон).

Франція піддержує становище В. Британії
і Ліги Націй.

ЛЬОНДОН, 14. . ПАТ. Англійська преса вдоволена з промови прем. Лявала підкреслюючи, що Франція піддержує становище Ліги Націй і В. Британії. Щоденники підкреслюють, що під натиском інших французьких міністрів і британського уряду Лявaль більше рішучо висловився за Лігою, ніж схильний був це зробити на початку женевської сесії.

„Таймс" пише, що Лявaль висловився покищо за господарськими і фінансовими санкціями.

„Дейлі Телеґраф" довідується, що текст промови Лявaля передали в четвер Мусолінієві, але пізніше під натиском деяких членів французької делеґації введено великі зміни. Вкінці висловлює здогад, що ніякі пропозиції не відсунуть війни. В найкращому випадку теперішня дискусія може стати основою майбутнього мира.

Кодифікація канонічного права Східної Церкви.

Св. Отець устійнив новий склад кардинальської комісії до справ кодифікації канонічного права Східної Церкви і поручив їй приступити до редакції нового кодексу. В склад комісії увійшли: кардинал Сінчеро, як провідник і кардинали: Начеллі, Серафіні в Фумасоні Біонді, як члени. Новопокликана комісія заступить комісію, установлену Пієм XI. при кінці 1922. р. для зібрання підготовних матеріялів для кодифікації. Та комісія недавно закінчила працю. Вислід праць тої комісії: 13 томів виданих і 14-ий відданий до друку. В останнім томі є також напрямні для редакторів нового кодексу. Комісія відбувала свої праці під проводом кардинала Гаспарі, потім під проводом кард. Сінчера. Канонічний кодекс для Східної Церкви буде мати таке значіння, яке мав канонічний кодекс для Західної Церкви, виданий Бенедиктом XV. (КАП).

ПЕРЕД ВИБОРАМИ СЕНАТОРІВ.

Збори виборчої колегії до сенату львівського воєвідства відбудуться в неділю 15. вересня ц. р. в год. 10-ій передполуднем у будинку воєвідства.

В Тернополі відбудуться теж у неділю 15. вересня ц. р. в год. 10. збори виборчої колегії в будинку Т. Ш. Л.

У станиславівськім воєвідстві кандидують — як повідомляє аґенція „Вохуд" — ген. Зажицький і о. кан. Лободич.

——o——

Конверсія хліборобських довгів.

Хліборобські короткоречинцеві довги, які затягнули селяни до 1. липня 1932 р. в державних, самоуправних і приватних банках, комунальних касах ощадности, позичково-ощадностевих касах і кредитових кооперативах райфайзенках, можна сплачувати у 28 піврічних сплатах і добитись обнижки відсотків, але щойно по списанні конверсійного договору з банком чи касою або кредитовою кооперативою. Ці договори затверджує т. зв. Акцептаційний Банк у Варшаві на основі закону (Д. З. ч. 109 поз. 973). З полекш у сплаті не користають довги, які: 1) повстали по дні 1. липня 1932 р.; 2) довг не доходить до 100 зол.; 3) є нестягальні.

АСТРОНОМІЧНІ ЦИФРИ ДОВГІВ СЕЛЯН.

Короткоречинцеві довги селян у дні 31. грудня 1932 р. сягали 930.457.000 золотих. З оголошених даних виходить, що до дня 7 серпня 1935 р. Акцептаційний Банк у Варшаві затвердив конверсійних договорів на 203.410.000 зол., себто ледви 21.86 прц. короткоречинцевих довгів селян, які вони затягнули у банках, касах і кредитових кооперативах. Від решти довгу хлібороби-довжники мусять платити відсотки згідно з договором, або теж присуджені судом, при чому ці останні відсотки є тепер правилом, бо хлібороби-довжники не всилі сплачувати своїх довгів. Чому? Капітал вложений у рільні господарства не приносить тепер ні одного відсотка від вложеного капіталу. Знову-ж хлібороби довжники мусять платити 10 прц. відсотків від своїх довгів, затягнених у банках, касах і кредитових кооперативах.

Страх подумати, що до 7. серпня ц. р. затверджено конверсійних договорів ледви на 1/5 хліборобських довгів у банках, а вже 31. грудня ц. р. минає останній речинець, до якого можна посідачам сільських господарств підписувати конверсійні договори з банками, касами і кредитовими кооперативами. Що буде далі? Село вже тепер не може платити сплат, які признали роземний уряд і банки та каси хліборобам довжникам, бо ціни на хліборобські і тваринні продукти села дуже низькі. Перед катастрофою села може врятувати швидка зміна дотеперішньої господарської політики уряду та залишення свободи діяльности сільсько-господарських організацій і кооперацій.

——o——

ВІЙНА ВИБУХНЕ 24. ВЕРЕСНЯ.

„Парі Соар" пише: Абісинський уряд оголосив офіціяльний комунікат з повідомленням, що наступ італійських військ зачнеться 24. вересня. Урядові кола приняли цю вістку спокійно. Одночасно абісинський уряд рішучо заперечив вістки, будьто підготовляє на той сам день офензиву проти італійських кольоній в Еритреї і Сомалі. Абісинія буде ждати і входить за зброю, щоби боронитись перед нападом.

АДІС АБЕБА, 14. 9. ПАТ. Абісинський уряд рішучо заперечив поголоски, будьто незабаром оголосять декрет про загальну мобілізацію.

——o——

ВЕЛИКІ МАНЕВРИ СОВІТСЬКОЇ АРМІЇ.

РИГА, 14. 9. ПАТ. На Совітській Україні відбуваються тепер великі маневри червоної армії з участю всіх родів зброї. В маневрах найбільше заступлена панцирна зброя і летунство. Загальне зацікавлення викликують нічні летунські маневри. Провідники маневрів звертають велику увагу на співпрацю населення з армією

Німецьке недбальство,

чи московська інтрига?

ANDREAS ALLGEMEINER HANDATLAS. Achte neubearbeitete und vermehrte Auflage. Fünfter verbesserter und vermehrter Abdruck. Herausgegeben von Dr. Ernst Ambrosius. Verlag von Velhagen u. Klasing. Bielefeld und Leipzig 1930.

Попало це славне й поширене видання в мої руки і я ним зацікавився. Показчик до атлясу надрукований окремою книжкою. Я почав переглядати карту за картою і так дійшов до стор. 25., де є фізична карта Европи. Приглянувся їй ближче і побачив, що там потрактовано Україну не як суцільну національну територію, а як якусь географічну одиницю, що лежить десь там за схід від Полісся Волині та Поділля.

Але на тому не кінець. На стороні 31., де є карта з народами й віроісповіданнями Европи, находимо чотири мапи: 1) Індоевропейська раса, 2) Мови, 3) Віроісповідання, 4) Конфесії.

Ад 1). На барвному показчику і на карті всі три славянські групи мають три ріжні барви. Під сподом барвного показчика для східних славян є напис: „великороси, українці", а в скобках дрібною курсивою: „малороси з русинами". На самій карті на просторах, заселених українцями, є напис товстим друком: „малороси", а під сподом у скобках „українці", здовж горішньої течії ріки Дністер напис: „русини".

Ідемо далі.

Ад 2). На карті, яка зображує мови в Европі, є багато нісенітниць. Передовсім простори, заселені українцями, мають таку саму барву, як простори московські. А чейже мова українців не є та сама, що москалів. Хто як хто, але німці, що заключували з Україною договір, повинні про це памятати. На цій карті напис: „москалі" потягнений товстим друком на українських просторах, а на південь від нього уже дрібним друком: „малороси" (українців уже навіть нема в скобках!).

Здовж горішньої течії річки Дністер, як і на попередній карті, є напис: „русини", під сподом ближче пояснення: „руснаки", а на Покутті: „гуцули" (!). Коли лиш кинемо оком на цю карту, то вже на перший погляд паде нам у вічі цей блуд, який через недбальство, чи через іґноранцію робить нам медвежу прислугу. Однакова мовна барва на карті для українців і москалів, анахронічні написи замісць одного: українці, і пропорція написів робить враження на необізнану з дійсним станом людину, що всі оті малорусини, русини, руснаки і гуцули — це собі племена, що належать до московського мовного пня.

Ад 3) На карті віроісповідань однаковий барвний показчик для римо- і греко-католиків, написи покутують ті самі, що й на попередніх картах. Православні зазначені на карті зеленою барвою і знову те саме: напису „українці" нема.

Ад 4) Карта конфесій дає іншу барву для греко-, іншу для римокатоликів. На схід від річки Збруч є на українських просторах напис товстим друком: москалі, напису „українці" нема.

На стороні 144 є карта „Південна Росія й Україна". Назви міст і містечок поперекручувані, або написані такою кацапщиною, що аж гидко. Наприклад: Крівой Роґ, Кіеф, Ґлюхоф і т. д., а чейже можнаб таксамо латинкою написати добре по українськи, подібно, як усі японські чи китайські назви, що в тому самому атлясі дуже добре написані латинкою.

Думаю, що українське громадянство витягне з цього висновки і не буде купувати такого атлясу. Покликані до цього наші наукові установи повинні би запротестувати проти такого недбальства й іґноранції видавців згаданого атлясу.

Т. Лисівський.

НОВИНКИ

— **Елеґантно і дешево** виконує костюми, плащі і т. д. тільки довголітня робітня жіночого кравецтва Антін Гнатів. Львів, Кохановського ч. 8. ч. 319 3—5

— **Конц. косметичні курси і курси лічничого масажу** Добрянської-Рогатин, Львів, Кохановського 15 а. Викладовці лікарі спеціялісти. Вписи розпочалися. Інтернат запевнений. 5—10

— **Саме появилася** велика кольорова політична **карта України** 1:2.500.000 опрацьована доцентом В. Кубійовичом і М. Кулицьким. Ціна 3 зол. До набуття в усіх книгарнях.

— **Нововідчинена кравецька робітня** Михайла Білоуса, Львів, Домініканська ч. 4. І. п. Власні матеріяли на складі. Ціни конкуренційні. 2-10

— **Тільки зол. 1.50** коштує календар „Криниця" на 1936 рік, книжка на 200 сторін, **що розважує,** а одночасно дає **найпотрібніші інформації** про світ, край, людей і все те, чим цікавиться освічена людина. Замовляти „Діло", Львів, Ринок 10.

— **Найсмачніший корм** для дітей, хворих і здорових, а при тому дешевий — це бита домашня птиця з мясарні „Маслосоюзу". Порівняйте ціни інших родів мяса з цінами битої птиці „Маслосоюзу", а певне прийдете до переконання, що під цю пору найкорисніше купувати мясо добірної битої птиці, яку догодовується в курниках „Маслосоюзу" молоком і мукою. Просимо без зобовязання переконатися про низькі ціни та оглянути наш товар у крамниці при вул. Косцюшка ч. 1 а.

— **Відкриття вистави народніх тканин і вишивок** відбудеться в неділю 15. вересня в Музеї Наук. Товариства ім. Шевченка. На відкритті виголосить відчит д-р Володимир Січинський на тему „Народнє мистецтво й модерна мистецька творчість". Початок в год. 12. в полудне.

— **Спадок фреквенції на львівському університеті.** До передвступних лікарських оглядин зголосилося цього року дуже мало нових кандидатів. На 800 вільних місць на правничому виділі зголосилося тільки 400 студентів, на медицині, де досі був великий натовп, тільки 140. Мало кандидатів зголосилося також на інші виділи. Нема сумніву, що до спадку фреквенції причинилися великі оплати, встановлені для першого року студій, а також ця новина, що перед вписом на правничий виділ треба здати іспит з латини та історії.

— **Поліційні курси для жінок** відкрито у Варшаві. Досі відбулося вже три такі курси, що приготовлюють жінок до поборювання торговлі жінками та дітьми. Третій курс скінчило 55 кандидаток, які вислано до Львова, Лодзі, Вильна і Гдині, приділюючи їх до санітарно-обичаєвої бригади. Наука в поліційній школі ділиться на два курси: теоретичний і практичний. Курс теоретичний тревае 3 і пів місяця, практичний один місяць. Приймають матеріял тільки інтеліґентний і добірний під фізичним оглядом. Більшість полісисток має ґімназійну або семинаріяльну матуру. Але одною з поважніших вимог є: абсольвентки курсів підписують заяву, що впродовж сімох років не вийдуть замуж.

— **Хто виграв на льотерії?** В нинішнім дні тягнення держ. льотерії впали слідуючі виграні: 10.000 зол. на ч.: 59274, 5.000 зол. на чч.: 2143 20368 32425 55728 80604, 2.000 зол. на чч.: 22522 37793 39314 44032 49560 53742 85287 89376 92797 123037 138926 138654 142536 149825 162877 168235 175549, 1.000 зол. на чч.: 3403 17368 23247 246684 25470 27589 29312 35874 57510 58991 66122 66294 66661 67199 69161 73022 75237 75245 80608 85353 91638 93780 96038 103990 107985 108669 112219 112404 112883 113882 126029 128215 1444556 150454 151939 156268 1666407 178845 173653 177665.

— **Президент апеляційного суду Зеліньський уступив.** През. апеляційного суду у Львові д-р Зеліньський вислав до міністра справедливости прохання, щоби переніс його в стан спочинку з огляду на стан здоровля. Тому, що його здоровля в останніх днях погіршилось през. Зеліньський уступить оконечно мабуть в найближчих днях.

— **Американський фільмовий оператор на Гуцульщині.** На Гуцульщину приїхав американський фільмовий оператор д-р Костіч, щоб поробити знимки для кольорованих фільм. У Коломиї зняв сцену з гуцульського ярмарку. Опісля д-р Костіч відвідав Косів, Кути, Жабе та Річку. Зі зроблених знимок д-р Костіч зробить в Америці оригінальну кольорову гуцульську фільму, яку висвітлюватимуть у закордонних кінах. Д-р Костіч має найновіші фільмові апарати для знимок і працює без помічників.

— **Львівська хроніка.** На Знесінні при вул. Вознесення втопилась у бочці з водою дволітня дівчина Михайлина Кропило. Її мама поїхала на відпуст, донечкою заопікувалася тета Софія Запрова. Дівчинка зайшла на подвіря до сусіди і бавилась коло бочки з водою. Нагло впала до бочки і втопилась. — При вул. Легіонів шофер М. Белени наїхав на 80-літнього старця Я. Буйну, який упав на вулицю ще й під мотоцикль, що саме тоді переїздив вул. Легіонів. Я. Буйна і керманич мотоцикля М. Струсінський тяжко потовклися. Обох відвезли до шпиталю.

— **За кольпортажу порнографії.** Перед станиславівським судом відповідав 40-літній Герман Вайлер, ре-емігрант з Німеччини, за поширювання порнографічних ілюстрацій і дописів. Вайлера засуджено на 4 місяці арешту.

— **Краєва хроніка.** В Бориславі арештовано 21-літню Міну Ліндер за комуністичну діяльність. — В Ходорові злодії обікрали мешкання судді Верка на 2.000 зол. — В Рівному вмерла 35-літня жінка урядовця Лютковського, що дістала затроєння крови від укушення мухою. — В болеському лісі під Перемишлем знайшли трупа якоїсь жінки в повному розкладі. Правдоподібно це випадок душогубства на сексуальному підкладі. — У Дрищеві пов. Бережани господар Іван Литвак убив палкою 22-літнього парубка Миколу Леника, придибавши його в полі на розмові зі своєю жінкою.

— **Грабунковий напад.** В селі Перків пов. Сарни до мешкання крамаря Сливки добулися вночі бандити й ограбили крамницю, при чому вбили 13-літню доньку Сливки Естеру. Бандити втекли.

— **З Польщі.** Такси у всіх державних ґімназіях устійнено на 120 зол. — У Варшаві окрадено до останнього сотика американця Сокольницького, а що він не має за що вернутись, його відставлять шупасом до Америки. — В барі „Під букетом" у Варшаві вкрадено Н. Рейшикові 5.000 зол. — В Кельцях засуджено на півтора року геометра Дерця за зловживання при комасації, наслідком чого державний скарб втратив 100 тисяч зол.

— **Цигани хотять працювати.** До центральної влади у Варшаві зголосилася делеґація циганів з проханням приділити їм землю. Хотять скінчити з волокитством і працювати. Положення їхне важке. Торговля кіньми занепала, жінки на ворожбитстві не заробляють, красти не хотять, отже лишається їм тільки праця на ріллі. В Польщі є тепер коло 10 тисяч циганів.

— **Найвища статуя на світі** має станути в Римі на Монте Маріо як статуя фашиста. Представлятиме атлета, з львиною шкірою на плечах, з піднесеною по фашистівськи рукою. Статуя буде висока на 66 метрів, при чому сама голова займе 7 метрів.

— **Щоби бути гарною.** Один англійський журналіст звернувся до деяких фільмових артисток, знаних зі своєї краси, з запитом, що вони роблять, щоби все бути гарною й одержав цікаві відповіди. — Я дуже мало займаюсь тим, що ви називаете плеканням краси — заявила Анні Ондра. — Рано: горячі оклади на лице, за дві мінути їх знимаю і витираю лице кусником леду. Вечором основна порція оливи на лице. І вже. Очевидно, до того приходять деякі додатки: спати не багато і не мало. Їсти не багато і не мало. При цьому трохи масажу. — Вранці я мию лице теплою водою — сказала Ліліян Гарвей. Опісля кладу на нього ручник з ледом. Потому здіймаю це і накриваю лице верствою пудру. Щож вам ще більше сказати? Я плаваю, їзджу верхом, сплю після кожної їди чверть години, беру купіль у ванні з шишками ялиці. Я люблю сонішне світло. Не курю, бо від цього жовкне лице. Пю багато молока, бо це піддержує свіжість нашкір-

ку. Їм багато масла, бо це не допускає до морщин. Більше нічого не роблю. Решту додає ще, що мені 26 літ. — Мій секрет — сказала Кляра Бов — не є ніяким секретом. Я вживаю до волосся сирі яйця, на чоло кладу товсті річи, очі мию холодною водою, а на лице кладу лід. Тіло потрібує руханки, ноги руху, шлунок багато овочів, а серце любови. Всього того я точно придержуюсь. — Для плекання шкіри — відповіла Мері Уест — я вживаю соку з агатового дерева. Дістаю його з Мексику. Його вживають всі молоді індіянки. Золотисту краску волосся я піддержую тим, що мию його водою з кухонним милом.

— **Жидівський ошуканець поликується на Гітлера.** Гедвіґа Фішер, що служила якийсь час на німецьких кораблях як доглядачка для жінок, запізвала Якова Лякаруса перед суд за те, що виманив від неї понад 12.000 долярів з обіцянкою женитися. Вона сказала, що одержавши гроші, він відмовився женитись з нею і сказав: „Я жид, а Гітлер не дозволяє німецьким жінкам виходити заміж за жидів. Отже наш шлюб був би уневажнений“.

— **Пир для 45.000 вояків.** Абісинський цісар вдалив із нагоди нового року велику гостину для дипльоматичного корпусу. В городах узяло в пирі участь 45.000 вояків і селян. Для них зарізали 240 волів і 400 баранів.

— **Колірові фільми за три роки.** Олександер Корда, мадярський винахідник, що багато причинився до поправи англійської фільмової продукції, прибув до Америки і в розмові з репортерами сказав, що за три роки всі важні фільми будуть вироблені в ріжних красках. Також упродовж двох років англійська фільмова продукція дорівняє американській.

— **Проповідь для глухонімих.** Глухонімі, як відомо порозуміваються лише знаками „на міги“. З католицькій церкві св. Франца Ксавера в Ню Йорку „виголосив“, тобто показав „на міги“ проповідь о. Михайло Пуртель у часі тихої Служби Божої. Після богослуження глухонімі поїхали на руханкові вправи на гору міста в Ню Йорку.

— **Судця перепрошує волоцюгів.** До поліційного судді в Ню Йорку привели яких 20 бездомних людей, арештованих ранком за спання в приміськім парку перед будинком найвищого суду. Суддя запитав, за що їх арештовано. Поліцай відповів, що це є кампанія проти злочину в Ню Йорку. На це замітив суддя: „Кримінальники не моглиб спати. Ті люди не злочинці“. Потім почав судити одного за другим. Дехто дістав 3 доби арешту, один, 75-літний дістав від судді доляра, тютюну й люльку та призначення на прожиток у приюті для бездомних. Але як прийшлося судити друкаря, суддя засудив його на 3 доби і перепросив, що робить це тому, бо друкар спав в прилюднім парку без дозволу комісаря парків.

— **Машини для душення людей.** Китайський міністер справедливости видав наказ, щоби присуди смерти виконувати при помочі спеціяльних машин для душення. Вони мають скоротити процедуру трачення і зменшити муки засуджених. На окреме бажання можна навіть хльороформувати людей перед смертю.

— **Глядають за Мойсеєвими таблицями.** Археольоґічна експедиція, що вибралася до старинного Мейдевагу у Трансйорданії глядати за історичними викопками, занята тепер гляданням за гробом Мойсея та його таблицями. Дотеперішні вислідн її праці корисні і доведуть мабуть до бажаних успіхів. Біля Мейдевагу відкопали ріжну посуду, яку вживали жиди, вийшовши з Египту.

З дороги життя.

Там, де Чорногора сумно угрів край витає...

Зговорилися ми вчора про старі галицькі пісні, які пропадають, забуваються, губляться й розвіваються. Старше покоління везе їх зі собою на той бік Лети; молоде не заслухалося в них і не підхопило. Зате знає всі танґа й фокстроти, часом ще стрілецьку пісню.

А серед старих галицьких пісень були жемчуги і правдиві перлини, які треба конечно зберегти й передати дальшим поколінням.

„Як ніч мя покриє“ чи „Сонце западає за високі гори“, „По горах ходила“, „Там, де Чорногора сумно Угрів край витає“ — цеж неоцінені скарби пісенної творчости.

А є їх багато-багато, що хоч мали своїх відомих авторів — стали народніми. Мало хто знає, а ніхто в правила не питається і не цікавиться, хто був автором тексту чи музики одної чи другої староґалицької пісні.

Зговорилися ми вчора в редакції про пісню Олекси Заклинського „Там, де Чорногора...“ Колись незвичайно популярна пісня, яку можна було чути на наших парохіях, в польських дворах, по світських домах, ба навіть під селянською стріхою.

Та пісня в цьому році саме святкує своє 75-ліття.

Олекса Заклинський — визначний у свому часі діяч (1819—1891), член „Головної Руської Ради“, делеґат її на Всеславянський Конґрес у Празі в 1848. р., віцемаршалок богородчанської Повітової Ради, посол до Краєвого Сойму і до Державної Ради, автор прецікавих „Записків“, сотрудник у Чернівцях, потім у Городенці, Козлові, Надвірній і вкінці від 1865 р. парох у Старих Богородчанах, мав буйну вдачу і був людиною великого темпераменту та знаменитим бесідником. Служив свому народові зі всіх сил, служив усіма фібрами душі, як душпастир, як орґанізатор, як його представник у законодатних установах. Його життя було вічною боротьбою і пасмом нещасть.

Поза тим усім був це поет і музик.

Тричі за все життя відізвався піснею (жив 72 років), та це ні на волос не вменшує його права громадянства серед дітвори Аполіна.

Заклинський, влюблений в молоденьку дівчину Тересу Андрухович, доньку священика й вихованку Івана Брани, пароха Богдана за Закарпатті, з якою оженився, склав для неї (як сам згадує у своїх „Записках“) любовну пісню:

Щоб я крила мав,
Як орел літав,
Злетів би під ясну зору,
Зпід зорі на Чорногору —
Де я тя пізнав...

На ділі не є це оригінальний твір, а переспів широко в свій час розповсюдненої польської пісні:

Gdyby orlem być,
Lot sokoli mieć,
Orlem skrzydlem lub sokolem
Unosić się nad Podolem —
Tamtem życiem żyć!

Наш автор цілу пісню переклав, зміняючи лиш краєвид, або широкі подільські лани на горді чорногорські верхи.

З польським текстом виконували цю пісню часто на концертах; я сам тямлю, що співав її залюбки прекрасний барітон Адам Людвіґ.

Вдруге відізвався о. Заклинський після смерти своєї невіджалованої дружини, вислівши глибоку своїм смутком, жалобою й тугою пісню: „Там, де Чорногора сумно Угрів край витає...“

На цвинтарі в Богдані (марамороський повіт) дрімає гріб, а на памятку напис: „Тут спочиває Тереса Заклиньска, роду Андрухович, годованка Йоана Брани, пароха богданьского і его жени Кароліни, сопруга Алексея Заклиньского, гр.-кат. священика в Галицкій Руси, померла в 8. годі сопружества, а в 23. віка своего, на купелях в Богдані дня 7. октобрія 1860. г., оставивша непотішеного мужа і малолітні сироти Кароліну, Теофіля і Онуфрія“.

Памяти тої жінки присвячена була ця пісня, що довгий час була чи не найпопулярнішою піснею по цей бік Збруча.

Великої втрати Заклинський не переболів до кінця життя.

В 10-літні роковини написав нову пісню, теж присвячену памяти незабутньої дружини, що зачиналася:

„Кажуть мені люди, що мій друг жив
Десь на тому світі, там на мене жде...“

В другій частині дух дружини відповідає йому, несучи слова розради, що прийде година, коли обоє знову будуть разом.

Заклинський мав право сказати про себе і свою творчість: „Тобі співаю цю пісню!“, бо все, що створив, нерозлучно звязане з постатю тої єдиної жінки.

Найкращою є безсумнівно пісня „Там, де Чорногора...“ і справді щиро врадувала мене вістка, що один з наших талановитих музиків написав „велику варіяцію“ на фортепіян, вихісновуючи цей чудовий, преглибоко сумний мотив.

Тиберій Горобець.

— **Траґікомічна пригода** трапилася членам спортового товариства в одному місточку під Будапештом, що має у своїй програмі гартуватися щодень річною купілю без огляду на пору року. Не зважаючи на холод, який був перед кількома днями, вибралося чотирьох мужчин і шістьох жінок до ранішної купелі в Дунаю. Ґардеробу лишили в надбережному бараку. Після купелі чекала на них неприємна несподіванка, бо всю їхню гардеробу вкрадено. Один з купільників поспішив босо і в купільному костюмі додому, щоби принести для всіх убрання. Одначе по дорозі арештував його поліцай за нарушення публичної моралі. Не могучи діждатись післанця, ціле товариство вернулось пішки і майже наго до місточка, клянцаючи від зимна зубами. До цього оригінального походу прилучилася вулична юрба, наслідком чого інший поліцай списав з ними протокол за припинення руху і зателефонував на ратункову станцію, щоби забрано перемерзлих і закатарених на поготівля.

ДИВОГЛЯДИ.

ГЛУХОНІМИЙ КОМПОЗИТОР.

Паризький композитор Ґастон Ґеґер від трьох літ глухонімий. Відвідав він раз одного приятеля в хемічній лябораторії; саме тоді трапилась там експльозія і він оглух. Два роки лежав у шпиталі. І досі він не чує і не говорить, а проте склав симфонію, яку небавком виконають у Парижі.

СКІЛЬКИ СКАРБІВ СХОВАЛИ ПІРАТИ.

Чуємо часто, що всякі експедиції вибираються шукати за таємними скарбами, які заховали десь пірати. Що року є таких експедицій пересічно 8, а піратових скарбів — як обраховує один американський журнал — 120. Із цієї великої суми тільки одній експедиції у 1932 р. удалось віднайти один скарб

ЗАВЗЯТИЙ СТУДЕНТ ФІЛЬОСОФІЇ.

Один студент фільософії з Міляно використав свої останні вакації так: узяв Дантову „Божеську комедію“ і переписав із неї 2589 слів на одній марочці. Так установив він рекорд найменшого почерку. Найцікавіше те, що коли скінчив цей свій твір — перо хляпнуло і залило текст. Тепер він починає його наново.

—o—

СПОРТ.

КРАКІВ — ЛЬВІВ.

У неділю 15. ц. м. відбудуться на грищі Чорних міжміcтові змагання Краків — Львів. Початок в год. 4. поп.

У. Р. С. К. — ЧОРНОМОРЦІ.

Змагання між цими дружинами за мистецтво У.С.С. відбудуться в неділю 15. ц. м. на грищі „Сьвітезі“. Початок в год. 4-ій попол. Попередять змагання резерв в годині 2. попол. Ціни вступу низькі.

СПОРТОВЕ СВЯТО З НАГОДИ 10-ЛІТТЯ ІСТНУВАННЯ У. С. С. „ХУРТОВИНА“ В КОМАРНІ.

Дня 1. ц. м. відбулося в Комарні спортове свято з нагоди 10-ліття існування У. С. С. „Хуртовина“ під гаслом: „Спорт у маси для переродження нації“. В святі брали участь товариства: У. С. Т. „Буревій“ (Львів). У. С. Т. „Дністер“ (Миколаїв н. Дністром) та У. С. К. „Дністер“ (Чайковичі к. Рудок).

На гарно прибранім громадськім спортовім майдані мало зачатися свято польовою Службою Божою, яку в останній хвилині Єпископський Ординаріят з Перемишля заборонив, що викликало оправдане негодування серед комарнянського громадянства. Цієї заборони ніхто не розуміє.

Свято розпочалося стартом наколесників на трасі Комарно-Городок-Комарно (40 км.). В міжчасі відбувалися на спортовім майдані легко-атлетичні змагання в таких конкуренціях: біг на 100 м., штафети 4×100 м. і 3000 м., метні: ратищем, диском, кулею і булавою, скоки: в гору, вдаль і скок на тичці. Осягнені вислідн вдоволяючі.

Рівночасно з цими змаганнями відбувалися змагання жіночих дружин у відбиванці: У. С. Т. „Буревій" (Львів) і тім „Хуртовина" — „Дністер" (з Чайкович) з вислідом 14:15 в користь останніх.

По легко-атлетичних змаганнях відбулась дефіляда 80 змагунів перед організаторами свята і представниками поодиноких товариств.

Свято закінчила змагання в копаному мячі дружин: У. С. Т. „Буревій" (Львів) та У. С. С. С. „Хуртовина" (Комарно) з вислідом 2:4 (1:2) в користь „Хуртовини". Гра велась з легкою перевагою хуртовинців у скорому темпі і держала ввесь час глядачів у напруженні.

Вечором того дня відбулася академія, в програму котрої входили: вступне слово і хорові та руханково-спортові продукції. По академії, що пройшла дуже вдатно, відбулись вечерниці для членів У. С. С. С. „Хуртовина" і запрошених гостей.

На спортовім майдані зібралось було на святі кілька тисяч глядачів, які з цікавістю приглядалися змаганням і наглядно переконалися про працю У. С. С. С. „Хуртовина" в спортовій ділянці. Зокрема слід підвести, що в тім святі взяло гремільну участь крім громадянства Комарна також село — околиця Комарна.

—o—

Листування Редакції.

М-р Богдан Казимира й інші: Дуже просимо писати дописи на інтерлінію (ширший відступ між рядками).

Нові книжки й журнали.

TARGI WSCHODNIE 1935. Wydawca: Agencja „Wschód", Lwów, Stanisławów, Tarnopol.

DZIENNIK ROZPORZĄDZEŃ Gminy król. stoł. miasta Lwowa. Lwów, 1. września 1935. R. IV. № 17.

PŁOMYK, tygodnik dla dzieci i młodzieży. Warszawa, 9. września 1935. R. 20. № 1 i 2.

PŁOMYCZEK, tygodnik dla młodszych dzieci. Warszawa, 9. września 1935. R. 20. № 1 i 2.

MAŁY PŁOMYCZEK, tygodnik dla dzieci szkół miejskich. Warszawa, 9. września 1935. № 1 i 2.

RYCERZ NIEPOKALANEJ. Niepokalanów, wrzesień 1935. R. XIV. № 9.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Міський Театр.

Неділя, 15. IX. 3.30, ціни найнижчі, „Авантюра в раю", фарса; год. 8. веч. Замкнення Східних Торгів і „Кармен", опера.

Понеділок, 16. IX. год. 8. веч., найнижчі ціни, „Авантюра в раю", фарса.

Театр Рівнородностей.

Неділя, 15. IX. год. 3.30 Гостинний виступ оперетки „Країна усміху: год. 8. веч. „Країна усміху", оперетка.

Понеділок, 16. IX. нечинний.

Концерти Марії Сокіл на „Р. Ш."

Бережани 15. IX.
Підгайці 16. IX.
Золочів 19. IX.
Снятин 21. IX.
Бучач 24. IX.
Чортків 25. IX.
Перемишль 2. X.
Ярослав 3. X.
Радехів 6. X.

Кіна.

АДРІЯ: „Син Конг-Конга". „Лови на тигра".
АПОЛЬО: „Золото" (з Бриґідою Гельм)
АТЛЯНТИК: „Авдієнція в Ішлю".
ВАНДА: „Федора", „Ремо-Сатан".
ҐРАЖИНА: „Пісня совія".
КАСІНО: „Для тебе танцюю" (Джоан Ґарльов).
КОЛІСЕЙ: Нечинне.
КОПЕРНИК: „Мала неня" (з Франціскою Ґаль).
МАРУСЕНЬКА: „Мала неня" (з Франціскою Ґаль).
МІРАЖ: „Цісарські лови".
МУЗА: „Шукачки золота".
ПАКС: Нечинне.
ПАЛЯС: „Леґіон безбожних".
ПАН: „Петербурські ночі", „Навіщо працювати" (Льорель і Гарді).
РАЙ: „Вероніка" (із Франціскою Ґаль).
СВІТ: „Для тебе співаю" (з Кепурою).
СОНЦЕ: „Світ без мужчин", „Вбивство в Шікаго".
СТИЛЕВЕ: „Дон Жуан" з Д. Фербенксом і ревія „Золота осінь".
УТІХА: „Котячий пазур" і ревія „Осінні жарти".
ХИМЕРА: „Каранга".

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

Закордонне радіо.

Неділя, 15. вересня 1935.

Відень (506'8) 11.43 Австр. композитори, 15.40 Кляс. камер. музика, 17.40 Муз. мозаїка, 20.05 Пісні й арії (Ґравер тенор). **Братислава** (298,8) 19.15 Чеські та словацькі пісні. **Прага** (470,2) 7.00 Концерт, 9.15 Сальон. квартет, 10.20 Оп. арії відсп. Е. Полерт, 13.40 Чехословаччина в нар. пісні. 14.30 Скрипка. **Париж** (1648) 14.15 Пісні відсп. Дева-Дасі, 20.00 Пісні відсп. Тіна-Сорель, 20.45 „Дочка віцекороля Індії" песа Ґерамонда. **Білгород** (437,3) 13.15 Пісні, 20.00 Сербський вечір. **Берлін** (356,7) 13.00 Популярна музика, 20.00 Нім. оп. музика. **Кенігсвустергавзен** (1571) 16.00 Легка музика, 18.30 Концерт фільгарм. орх. **Ляйпціг** (382,2) 19.00 Вечір нім. опер. **Мінхен** (405,4) 18.00 Фантазія ц-дур Шумана, 20.00 Вечір нар. мельодій. **Будапешт** (550,5) 18.25 Форт. ресіталь, 22.10 Легка музика. **Міляно** (221,2) 17.30 Орх. концерт, 20.40 „Самсон і Даліля" оп. Сен-Саенса. **Рим** (420.8) 13.10 Розр. концерт, 20.40 Симф. концерт.

Понеділок, 16. вересня 1935.

Відень (506,8) 14.00 Форт. концерт е-моль Шопена, 16.05 Суч. австр. музика, 21.00 Рел. музика Моцарта. **Братислава** (298,8) 21.55 Популярні словацькі пісні. **Прага** (470,2) 12.30 Популярна музика, 16.30 Сальон. музика, 17.00 Популярні чеські пісні, 20.25 Арії Вердія в супр. форт. відсп. Й. Рівнец, 21.20 Симф. квінтет е-дур Двожака. **Париж** (1648) 12.15 Концерт. **Білгород** (437,3) 18.30 Нар. пісоньки. **Берлін** (356,7) 14.15 Вес. мельодії. **Кенігсвустергавзен** (1571) 12.00 Популярна музика. **Мінхен** (405,4) 16.45 Концерт. **Будапешт** (550,5) 17.30 Концерт симф. орх., 19.00 Ісляндські пісні відсп. І. Мольнар, 21.50 Циг. музика. **Міляно** (221,2) 11.30 Легка музика, 13.05 Розр. концерт. **Рим** (420) 17.05 Концерт 20.40 „І Гранатієрі" оп. В. Валенте.

Львівське радіо.

Неділя, 15. вересня 1936.

9.00 Ран. авд., 10.00 Музика з гр. плит, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Театр огляд, 12.15 Муз. поранок, 13.00 Театр Уяви: „Царевич Олександер" Мережковського, 14.00 „Бичий сон" новеля Марчинського, 15.00 Чвертьгодина хліборобки, 15.15 Нар. музика з гр. пл., 15.25 Огляд ринків рільних продуктів, 16.00 Для дітей: В що будемо бавитися, 16.15 Концерт, 16.45 Хор, 17.00 Танц. музика, 17.35 Трансм. з метчу коп. мяча Польща — Німеччина, 17.55 Дансінґ у складі топлива, 18.15 Легка музика з гр. пл., 11.30 Театр Уяви: „Біла пляма" П. Фляма, 19.10 Реклям. концерт, 19.25 Спорт. вістки, 19.30 З ріжних сторін — муз. з гр. пл., 19.45 Белетр. новини, 20.00 На веселій льв. хвилі, 20.30 Веч. денник, 20.40 Музика з гр. пл., 20.45 Виїмки з творів Пілсудського, 20.50 Трансм. з Міляно: „Самсон і Даліля" оп. Сен-Саенса, 23.35 23.36 Музика з гр. пл.

Понеділок, 16. вересня 1935.

6.30 Ранішня авд., 7.55 Трохи інформацій, 8.00 Для шкіл, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. денник, 12.15 Концерт орх., 13.25 Хвилина для жінок, 13.30 Легка музика з гр. пл., 16.15 Біржа, 15.25 Експорт, 15.30 Легка музика з гр. пл., 16.00 Лекція фр. мови, 16.15 Популярні твори поважних композиторів, 17.00 Гігієна хати й доцільні перерібки, 17.15 Хвилина поезії, 17.20 Брамс: Тріо а-моль, 17.50 Природ. гутірка: Живі анфори, 18.00 Пісоньки, 18.15 Мендельзон: „Сон літньої ночі" — симф. поема з гр. пл., 18.30 Скринька для дітей, 18.40 Сільва рерум, мист. життя, 18.45 Легкі пісоньки з гр. пл., 19.00 На звалищах романтики, 19.20 Реклям. концерт, 19.32 Комунікати, 19.35 Спорт. скринька, 19.40 Спорт. вістки, 19.50 Акт. гутірка, 20.00 На маневрах, 20.30 Маловідомі твори з гр. пл., 20.45 Веч. денник, 20.55 Із суч. Польщі, 21.00 Вес. муз. авдиція, 21.30 Літер. вечір, 22.00 Симф. концерт, 23.15 Легка музика з гр. пл.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5.29—5.32 зол.

Нім. марка 1·55—1·60, фр. франки 34·85—35·00, шв. франки 172·50—173·00, фунти стерлінги 26·10—26·25, австр. шілінги 90·50 — 102, чеські корони 20·50—21·50, рум. леї 28·50—30·50, ліри 37·00—40·00.

Золото: Доляри 9.00—9·02, Франки фр. 34·40—34·80, Дукати 82·00—82·75, Корони 36·20—36·80, Рублі 4·60 — 4·70. 1 гр. зол. 5·924.

Срібло: Корони австр. 0·34, Рублі 1·50, Фльорени 0·85, 1 гр. ср. 0·07—0·08.

Премійвки.

Долярівки 52·50 — 54·00, Інвестиційна 106·00—108·00, Будівельна 41·25—43·00.

Заставні листи.

4 1/2 проц. дол. Т. К. З. 43·50—45·00, 5 проц. дол. Б. Г. 53·00—54·50, 4 проц. Зол. Б. Г. 41·50—43·00, 4 1/2 проц. З. Б. Г. 44·50—46·00, 4 1/2 проц. Ком. Б. 50·50—52·00, 4 проц. Б. Г. К. 61·00—64·00, 4 1/2 проц. Б. Г. К. 62·00—65·00, 4 проц. позичка м. Львова 46·00—47·50.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 14-го вересня ц. р. кооперативам платив за: льоко Львів.

1 кг. масла десерового бльокового без опакування . . 2·50 зол.
1 кг. масла десерового в бочках враз з опакуванням 2.54·50 „
1 кг. масла дес. експорт. враз з експортовим опакуванням дає зачет по . . . 2·60 „
1 л. молока 0·13 „
1 л. сметани 0·60 „
1 к. яєць 3·40 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 22 сот.

Тенденція на масло вдержана, на молоко знижкова, сметану слаба, на яйця сильна.

Маслосоюз повідомляє, що від 14. IX. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята від 80 дкг. за 1 кг. 0·80 зол.
Мол. однор. кури І. кл. „ 0·90 „

Птицю приймає в кількости визначеного приділу для кожного свого доставця.

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.